

ŚREDNIOWIECZNE UNIwersytety EUROPY

BOLONIA-OKSFORD-PARYŻ

Danuta Nowak

Wiesław Hładkiewicz

Wydział Humanistyczny

Uniwersytety są jednym z największych osiągnięć chrześcijańskiej cywilizacji średniowiecza. Pierwsze uniwersytety powstały w XI i XII wieku we Włoszech, Francji i Anglii. Uniwersytety były wówczas organizacjami skupiającymi scholarów, dlatego daty powstania pierwszych uniwersytetów są umowne. Trzy europejskie uczelnie spierają się o „historyczny prymat”: Bolońska (ok. 1088 r.), Oxfordzka (ok. 1096 r.) i Paryska (ok. 1100 r.). Pierwsze uniwersytety były wzorem dla powstających później uczelni. W okresie średniowiecza ukształtowały się niezależnie trzy modele organizacji szkolnictwa uniwersyteckiego. Na wszystkich uczelniach językiem wykładowym była łacina, dzięki temu studium mogli swobodnie zmieniać miejsca edukacji. W bursach, gdzie mieszkali żacy, obowiązywał zakaz używania języka innego niż łacina.

Za najstarszą instytucję uważany jest Uniwersytet Boloński, który powstał we Włoszech ok. 1088 r. Cesarz Fryderyk I Barbarossa nadał mu przywileje w 1158 r. Uczelnia Bolońska jest najbardziej znana z nauczania prawa kanonicznego i cywilnego. Do znanych osób związanych z włoską uczelnią należą między innymi: Dante Alighieri, Mikołaj Kopernik i Umberto Eco. Studium na Uniwersytecie Bolońskim organizowali się w związki oparte na wspólnocie językowej (nacje), zawierali umowy z nauczycielami i opłacali ich. Korporacje studentów były autonomiczne, a rektor był wybierany z ich grona. Większość uczących i studiujących stanowiły osoby świeckie.

Około 1100 r. został założony Uniwersytet Paryski, stanowiący federację czterech wydziałów: sztuk wyzwolonych, prawa kanonicznego, medycyny i teologii. W roku 1253 teolog, Robert de Sorbon, utworzył na uczelni kolegium *Maison de Sorbonne*. W XVII w. kompleks Sorbony uzyskał najważniejsze znaczenie wśród budynków uniwersyteckich. Kiedy w XIX w. przeniesiono tam siedzibę władz uniwersyteckich, zaczęto go nazywać Sorboną. Uniwersytet Paryski był podporządkowany miejscowemu biskupowi, który decydował o treściach nauczania. Na francuskiej uczelni obowiązywały surowe reguły, podobne do zakonnych, a większość nauczających i uczących się stanowili duchowni. Rektora wybierano z grona osób nauczających. Znanym mistrzem paryskim w XII wieku był Piotr Abelard, którego dysputy z Wilhelmem z Champeaux interesowały studentów w całej Europie. Z modelu paryskiego wywodzi się współczesna instytucja uniwersytetu.

Uniwersytet Oxfordzki nawiązuje tradycjami do działających w Oksfordzie od XII w. szkół klasztornych.

Stowarzyszenie Naukowe „Polska w Świecie” w Gorzowie Wielkopolskim i Zakład Teorii i Metodologii Badań Politologicznych i Uniwersytetu Zielonogórskiego zapraszają do udziału w konferencji naukowej pt: **DZIEJE, EWOLUCJA I ZNACZENIE EMIGRACJI ZAROBKOWEJ Z POLSKI DO FRANCJI OD 1919 ROKU, DO WSPÓL CZESNOSCI** Konferencja odbędzie się dnia 24 października 2017 r. w auli Rektoratu Uniwersytetu Zielonogórskiego przy ul. Licealnej 9 w Zielonej Górze

Komitet organizacyjno-naukowy konferencji:
prof. Wiesław Hładkiewicz, dr hab. Marek Szczerbiński, prof. Zbigniew Judycki, ks. dr Roman Nir, dr Grzegorz Wiczeorek, dr Krzysztof Wasilewski

Komitet organizacyjny konferencji:
dr Adam Hełdów, dr Beata Springer, mgr Danuta Nowak, mgr Joanna Kasprówska

Program konferencji: godz. 10.00 Inauguracja konferencji
Przemówienie JM Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. dr hab. Tadeusza Kuczyńskiego
Przemówienie Prezydenta Miasta Zielona Góra Janusza Kubickiego
Przemówienia zaproszonych Gości

10.30 Część I konferencji. Moderatory: prof. dr hab. Wiesław Hładkiewicz; dr hab. Marek Szczerbiński
10.30 – 12.00 Polonia we Francji w perspektywie historycznej cz. I
dr hab. Anna Pachowicz (Tarnobrzeg) *Emigracja polska we Francji na początku XX wieku*
dr Anna Ambrochiewicz - Gajownik (Olsztyn) *Od niechęci do zrozumienia - polityka Francji, wobec polskiej emigracji 1932 - 1938*
dr hab. Janusz Wróbel (Łódź) *Reemigracja i repatriacja Polaków z Francji w latach 1945-1949*
dr Zbigniew Górzyski (Toruń) *Emigracja we i Francji wobec komunistycznej rzeczywistości w Polsce, w latach 1944 - 1956*
dr Aneta Nisiohedzka (Warszawa) *Przyczyny zakończenia reemigracji z Francji do Polski w latach 1948-1950*
prof. Jolanta Chwastyk - Kowalczyk (Kielce) *Polonia francuska na łamach „Dziennika Polskiego i Dziennika Żołnierza”*
dr Grzegorz Wiczeorek (Wrocław) *Problemy polonii francuskiej w hasłach encyklopedycznych*
12.00 - 12.15 Przerwa. **12.15 - 13.00 Polonia we Francji w perspektywie historycznej - cz. II**
dr Anna Kozłowska (Warszawa) *Polka w życiu politycznym Francji w XIX wieku*
dr plk. Jacek Macyszyn (Warszawa) *Ks. plk. Konrad Stolarek - zarys biografii*
dr Jan Znajdek (Warszawa) *Wpływ Kodeksu Napoleona na polskie prawo*
13.00 - 13.15 Przerwa. **13.15 Polonia francuska w badaniach naukowych - stan i perspektywy**
prof. dr hab. Wiesław Hładkiewicz (Zielona Góra) *Stulecie Polaków we Francji bilans dokonania i perspektywy*
dr Adam Hełdów (Zielona Góra) *Głos w sprawie badań nad Polonią we Francji*
dr hab. Marek Szczerbiński (Gorzów Wlkp.) *Zależności od badań nad prasą polonijną we Francji (od 1940 r. do współczesności)*
14.00 Życie polonijne we Francji
dr Jacek Kubera (Poznań) *Funkcjonowanie stowarzyszeń polskich i polsko-francuskich we Francji*
mgr Miroslaw J. Kucharski (Toruń) *Stowarzyszenie „Polonia” w Wicoigne. Sens i trywanie*
dr Tadeusz Skoczek (Warszawa) *temat zgadzający*
prof. Zbigniew Judycki (Warszawa) *Polacy w Armii Francuskiej*
mgr Wioletta Harzyłak (Zielona Góra) *Wspomnienia o moim ojcu, reemigrancie z Francji*
mgr Danuta Nowak (Zielona Góra) *Polacy we Francji - badania ilościowo-jakościowe stron internetowych*
mgr Joanna Kasprówska (Zielona Góra) *Zofia Hertz - współzałożycielka Instytutu Literackiego w Paryżu*
15.00 - 16.00 Obiad
16.15 Część II konferencji - przeznaczona na wystąpienia Szanownych Gości z Francji
Pana Prezesa Edwarda Papalskiego
Pana Profesora Gabriela Garcona

Dyskusja
Podsumowanie konferencji - wnioski organizacyjne i naukowe

W 1167-1168 król Henryk II Plantagenet odwołał do Anglii studentów nacji angielskiej, którzy mieli konflikt z władzami miejskimi i otrzymali zakaz wstępu na Uniwersytet Paryski. Król zaprosił ich do Oksfordu i nadał przywileje, w wyniku których miejscowe szkoły klasztorne przekształciły się w studium generale. Instytucja formalnie podlegała biskupowi, ale mistrzowie Uniwersytetu w Oksfordzie sami wybierali kanclerza, który był urzędnikiem uczelni. W latach 1208-1209 na skutek konfliktu z miastem część scholarów opuściła Oksford udając się do Cambridge, gdzie funkcjonowała szkoła klasztorna, która rozpoczęła działalność jako nowe studium generale - Uniwersytet w Cambridge. Pozostali w Oksfordzie scholarzy uzyskali kolejne przywileje, oddając się pod opiekę papieża. Początkowo Uniwersytet w Oksfordzie specjalizował się w prawie i medycynie, dopiero od roku 1224 utworzono wydział teologiczny. Wśród absolwentów angielskiej uczelni wymienia się m.in. 46 noblistów np. Alberta Einsteina i 27 premierów Wielkiej Brytanii, np. Margaret Thatcher.